

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikunnan asettaminen vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleja varten

Khall 26.11.2024 § 251
475/00.00.00.00/2024

Valmistelija

vt. hallintojohtaja Pirkkalainen Tarja

Vuonna 2025 toimitetaan samanaikaisesti kahdet yleiset vaalit: aluevaalit ja kuntavaalit. Koska vaalit toimitetaan samanaikaisesti, kutsutaan niitä nimellä alue- ja kuntavaalit.

Alue- ja kuntavaalien vaalipäivä on sunnuntai 13.4.2025.

Ennakköänestyksen ajanjakso on kotimaassa 2. – 8.4.2025 (seitsemän päivää keskiviikosta tiistaihin) ja ulkomailla 2. – 5.4.2025 (neljä päivää keskiviikosta lauantaihin).

Aluevaaleissa valitaan hyvinvointialueiden aluevaltuustot ja kuntavaaleissa kuntien valtuustot. Sekä aluevaltuustojen että kuntien valtuustojen toimikausi alkaa 1.6.2025 ja kestää vuoden 2029 toukokuun loppuun.

Aluevaalien toimittamisessa noudatetaan hyvinvointialueesta annettua lakia (611/2021) ja vaalilakia (714/1998). Kuntavaalien toimittamisessa noudatetaan kuntalakia (410/2015) ja vaalilakia. Vuonna 2024 toimitettujen presidentinvaalin ja europarlamenttivaalien jälkeen vaalilakiin ei ole tehty muutoksia.

Kaupunginhallituksen on vaalilain 15 §:n mukaan hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava kutakin äänestysaluetta varten vaalilautakunta ja laitoksessa toimitettava ennakköänestystä varten yksi tai useampia vaalitoimikunta. Vaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita kuitenkin on oltava vähintään kolme. Vaalitoimikuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme.

Oikeusministeriön kirje 16.9.2024 VN/17690/2024 Vuoden 2025 alue- ja kuntavaalit: Äänestyspaikkojen määrääminen ja niistä ilmoittaminen, vaalitietojärjestelmän käyttö, vaalimateriaali, vaalikoulutus ym.

Vuoden 2025 vaaleissa keskusvaalilautakuntana toimii vuoden 2021 kuntavaaleissa valitun valtuuston asettama keskusvaalilautakunta.

Kelpoisuus keskusvaalilautakuntaan:

Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä.

Jäsenten ja varajäsenten esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintolain 27-30 §:ssä säädetään. Koska keskusvaalilautakunta huolehtii vuoden 2025 alue- kuntavaaleissa ääntenlaskennasta esteellisyytilanteet on huomioitava.

Kelpoisuus vaalilautakuntaan:

Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on

mahdollisuuksien mukaan edustettava niitä puolueita, jotka asettivat ehdokkaita edellisissä (vuoden 2023) eduskuntavaaleissa siinä vaalipiirissä, johon kunta kuuluu. Jäsenenä tai varajäsenenä ei voi olla vaalien ehdokas. Oikeusministeriö kiinnittää kuntien huomiota siihen, että vaalilain 15 §:n 2 momentin sanamuotoa ”mahdollisuuksien mukaan” voidaan soveltaa myös siten, että jos puolueet eivät niille tehdystä pyynnöstä huolimatta nimeä riittävästi ehdokkaita vaalilautakuntiin, jäseniksi voidaan nimetä myös muita kunnan luottamustoimeen vaalikelpoisia henkilöitä.

Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta vaalilautakunnan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että jäseneksi tai varajäseneksi nimitetty voi toimia kaikissa vaalilautakunnan tehtävissä, kuitenkin yhtä poikkeusta lukuun ottamatta: vaalilautakunnan jäsenenä oleva ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi ei saa toimia vaalilain 73 §:n 2 momentissa tarkoitettuna äänestäjän avustajana.

Kunnan on syytä ylläpitää vaalilautakunnan jäsenen tehtävän houkuttelevuutta esimerkiksi varmistamalla, että tehtävästä maksettava palkkio vastaa tehtävän vaativuutta. Vaalilautakunnan jäsenellä ja varajäsenellä, erityisesti puheenjohtajaksi nimettävällä tulee olla riittävä osaaminen tehtävään ja riittävästi aikaa perehtyä siihen.

Kelpoisuus vaalitoimikuntaan:

Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava niitä puolueita, jotka asettivat ehdokkaita edellisissä (vuoden 2023) eduskuntavaaleissa siinä vaalipiirissä, johon kunta kuuluu. Jäsenenä tai varajäsenenä ei voi olla vaalien ehdokas eikä ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi. Oikeusministeriö kiinnittää kuntien huomiota siihen, että vaalilain 15 §:n 2 momentin sanamuotoa ”mahdollisuuksien mukaan” voidaan soveltaa myös siten, että jos puolueet eivät niille tehdystä pyynnöstä huolimatta nimeä riittävästi ehdokkaita vaalitoimikuntiin, jäseniksi voidaan nimetä myös muita kunnan luottamustoimeen vaalikelpoisia henkilöitä.

Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta vaalitoimikunnan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että jäseneksi tai varajäseneksi nimitetty voi toimia kaikissa vaalitoimikunnan tehtävissä.

Kunnan on syytä ylläpitää vaalitoimikunnan jäsenen tehtävän houkuttelevuutta esimerkiksi varmistamalla, että tehtävästä maksettava palkkio vastaa tehtävän vaativuutta. Vaalitoimikunnan jäsenellä ja varajäsenellä, erityisesti puheenjohtajaksi nimettävällä tulee olla riittävä osaaminen tehtävään ja riittävästi aikaa perehtyä siihen.

Vaalitoimielinten valinnassa on myös otettava huomioon tasa-arvolain vaatimus sukupuolikiintiöstä, jonka tulee toteutua erikseen jäsenten ja varajäsenten kohdalla. Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan sekä naisia että miehiä tulee olla kumpiakin vähintään 40 %. Lisäksi on huomattava, että vaaleissa käytetään sähköistä vaaliluetteloja ja tällöin em. elimiin valituilla tulee olla tietotekniset taidot.

Vaalilain 17 § mukaan ennakkoäänestyksen ja kotiäänestyksen vaalitoimitsijat nimittää kunnan keskusvaalilautakunta.

Kunnan äänestysalueista päättää valtuusto. Vuoden 2025 vaaleissa noudatetaan valtuuston maistraatille ilmoittamia äänestysaluepäätöksiä. Vaalilain 9 §:n nojalla jokaisen äänestysalueen äänestyspaikan määrää

kunnanhallitus. Kaupunginvaltuusto on päätöksellään 13.6.2023 §30 vahvistanut Haapaveden äänestysaluejaon yhteen äänestysalueeseen.

Esittelijä	kaupunginjohtaja Jussila Esa
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus asettaa vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleja varten.
Päätös	<p>Kaupunginhallitus asetti vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan vuoden 2025 vaaleja varten:</p> <p>Haapaveden kaupungin vaalilautakunta (oltava puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä):</p> <p>pj. Maria Mäntysaari</p> <p>vpj. Saira Nikumatti</p> <p>jäsen Arne Karioja</p> <p>jäsen Jorma Laru</p> <p>jäsen Niko Toivola</p> <p>varajäsenet, 8 varajäsentä</p> <ol style="list-style-type: none">1. varajäsen Pekka Vuolo2. varajäsen Vuokko Laru3. varajäsen Aulis Aakko4. varajäsen Sirkka Luusua5. varajäsen Antti Pekkala6. varajäsen Tellervo Sirviö7. varajäsen Janne Kollin8. varajäsen Merja Lehtola <p>Vaalitoimikunta (oltava puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme):</p> <p>pj. Antti Pekkala</p> <p>vpj. Tellervo Sirviö</p> <p>jäsen, Jorma Laru</p> <p>varajäsenet</p>

1. varajäsen Merja Lehtola
2. varajäsen Sirkka Luusua
3. varajäsen, Matti Tallgren